

บัญชีพอเพียง : แก้ความยากจน

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ

รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงแนวคิดการบัญชีพอเพียงและการบัญชีครัวเรือน เพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จาก พระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ โดยมีการแสดงตัวอย่าง การบัญชีครัวเรือน ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาการดำเนินชีวิตให้พ้นจากความยากจนได้โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือ การกระทำ

คำสำคัญ: บัญชีพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การบัญชีครัวเรือน

Sufficiency Accounting: Poverty Solution

Nipan Henchokchaichana

Associate Professor of School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

ABSTRACT

This article aims to explain a conceptual of sufficiency accounting and household accounting for poverty solving by applying “Philosophy of Sufficiency Economy” from King Rama IX of Thailand. This article also demonstrates an example of household accounting which can be used to improve a way of life in order to overcome poverty by adjusting behavior.

Keyword: Sufficiency Accounting, Philosophy of Sufficiency Economy, Household Accounting

บทนำ

เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงเสด็จสวรรคต ยังความโศกเศร้าเสียใจอย่างที่สุดแก่พสกนิกรชาวไทยและต่างชาติที่ได้รับทราบข่าวนี้ พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างและเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทุกคน พระองค์ทรงงานอย่างหนักและต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 70 ปี ของการครองราชย์ที่ยาวนานที่สุดในโลก ข้าพระพุทธเจ้าและนักบัญชีทุกคนล้วนซาบซึ้งและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ที่ทรงมีต่อประชาชนชาวไทย และประเทศชาติเป็นเอนกอนันต์

เห็นแต่ไม่มอง ได้ยินแต่ไม่ฟัง

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล (2559) กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้เขียนหนังสือตามรอยพระยุคลบาท ครูแห่งแผ่นดิน ไว้ว่า “คนไทยชอบเห็นพระเจ้าอยู่หัว แต่ไม่เคยมองพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ชอบได้ยินพระเจ้าอยู่หัว ตรัส แต่ไม่เคยฟัง” หมายความว่า เห็นเพื่อชื่นชมพระบารมี แต่ไม่มองเพื่อพิจารณาว่าพระองค์ทรงสอนและทรงทำสิ่งใด หรือได้ยินพระราชดำรัส แต่ไม่ฟังพระราชดำรัส (เพื่อพิจารณาว่าพระองค์ทรงสอน เสนอแนะ หรือเตือนสิ่งใด) จึงเป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

ในบทความนี้ ผู้เขียนอยากเชิญชวนผู้อ่านให้มองพระราชกรณียกิจและฟังพระราชดำรัสของพระองค์เกี่ยวกับการบัญชี เพื่อน้อมนำไปใส่เกล้าใส่กระหม่อม และนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

พระราชดำรัสเกี่ยวกับบัญชี

พระองค์ทรงมีพระราชดำริและพระราชดำรัสเกี่ยวกับการบัญชีหลายครั้ง อาทิ

1. “ชาวบ้านไม่ใคร่สนใจการบัญชี จึงทรงเน้นให้มีการสอนให้ชาวบ้าน**ทำบัญชี** การลงทุน การ

ใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงต้นทุน กำไร สามารถรับราคาให้สอดคล้องกับการตลาดได้ด้วย” พระราชดำรัสของพระองค์ ในหนังสือวารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 24 ฉบับที่ 6 เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2530 (หน้า): สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (2539) หนังสือวิชาการโครงการพัฒนา “สอนวิชาการบัญชีเนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติ 150 ปี)

2. “**ทำบัญชีให้เห็นวัสดุ ไม่ขาดทุน** ถ้าทุกคนสามารถที่จะทำให้พอดี ไม่ขาดทุน ประเทศชาติไม่ขาดทุนแน่...ข้อสำคัญเป็นอย่างนี้ ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่พอเพียงในการบริโภค แต่ให้พอเพียงในการมีชีวิตอยู่ บางคนก็อาจจะรวยได้พอดี” พระราชดำรัสของพระองค์ พระราชทานในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 (ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2552) การบริหารการเงินส่วนบุคคล บริษัทบุญศิริการพิมพ์ จำกัด : กรุงเทพฯ)

3. “**ขาดทุนคือกำไร** (our loss is our gain)... การเสียคือการได้ การเสียของเรา ช่วยให้ประเทศชาติก้าวหน้า และทุกคนอยู่ดีมีสุขเป็นกำไร” พระราชดำรัสของพระองค์ พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2534 (ที่มา: สุเมธ ตันติเวชกุล (2559) ตามรอยพระยุคลบาท ครูแห่งแผ่นดิน)

4. “เมื่อสี่สิบกว่าปี มีผู้หญิงเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยมาขอเงิน ที่จริงเคยได้ให้เงินเขาเล็กๆ น้อยๆ เขาบอกว่าไม่พอ เขาก็ขอยืมเงิน ก็บอกเอาไว้ให้ แต่ขอให้เขา**ทำบัญชีรายรับรายจ่าย รายรับ** คือเงินเดือนของเขา และรายรับที่อุดหนุนเขา ส่วนรายจ่ายก็เป็นของที่ใช้ในครอบครัว ที่หลังเขาทำบัญชีมา เขาว่าเขา**ไม่ขาดทุน**แล้ว เขาสามารถที่จะมีเงินทองพอใช้ เพราะว่าบอกเขาว่า เรามีเงินเท่าไร จะต้องใช้ภายในเงินเดือนของเรา” พระราชดำรัสของพระองค์ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต

5. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพินัยหนังสือจดดวงตะวัน (2542) เรื่องเขตพิพาท กล่าวไว้ว่า “...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชมหุทัยในวิชาความรู้หลายแขนง... เมื่อโตขึ้นข้าพเจ้าเรียนเลขและทำโจทย์คล้าย ๆ กัน ข้าพเจ้าเชื่อเป็นเหตุผลของความซ้เกียจเรียนวิชานี้... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแก้ไขความซ้เกียจได้ทรงตั้งโจทย์เลข 2 ข้อ ...ข้อที่หนึ่งเกี่ยวกับถังน้ำ... อีกข้อหนึ่งเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของครอบครัวหนึ่ง ซึ่งมีฐานะค่อนข้างยากจนแม้ว่าจะมีลูกเป็นนักเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ และได้รับพระราชทานเงินช่วยค่าครองชีพ ก็ยังไม่ค่อยพอ เมื่อเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยทำงานไม่ได้ แลวันหนึ่งเกิดป่วยอย่างรุนแรงหลังคาบ้านชำรุดเสียหาย ต้องเสียค่าซื้อสังกะสีมาซ่อมแซม จึงต้องไปกู้เงินเขามา พร้อมกับเสียดอกเบี้ย โจทย์ข้อนี้ก็ไม่มีความจำเป็นเหมือนกัน และมีประโยชน์ ทำให้รู้ราคาของแห่งของสด ของใช้ ซึ่งต้องสืบสวนหาตัวเลขจริง ไม่ได้แต่งเอาเองตั้งแต่นั้นมา ข้าพเจ้าไม่กล้าบ่นซ้เกียจเรียนเลขอีกเลย”

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบัญชีครัวเรือนหรือการบัญชีส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญจะทำให้ครัวเรือนหรือบุคคลทราบต้นทุน กำไร รายรับ รายจ่าย เพื่อการควบคุมรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ลดทอนรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ตลอดจนรู้อะไรขาดออม โดยอาศัยการอดทนและอดกลั้น ตามแต่จะปรารถนา เศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำริและพระราชดำรัส (ของสมเด็จฯ) และพระราชมหุทัยกิจ (สิ่งที่ทำ) ของพระองค์มีมากมายหลายอย่าง สุดจะพรรณนาได้หมดสิ้น แต่มีสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2517 และ 2540) เพื่อสร้างความยั่งยืนให้แก่ผู้ปฏิบัติและพึ่งพาตนเองได้ โดยมีกรอบความคิด 3 ข้อหรือ 3 ห่วง คือ

1. **ความพอประมาณ (Moderation)** หมายถึง การทำอะไรอย่างพอประมาณ ไม่น้อยเกินไปหรือไม่มากเกินไป โดยการประเมินศักยภาพของตนเองก่อนว่ามีจุดแข็งเรื่องใด ฐานะ

ของตนเองอยู่ที่ใด การพัฒนาอะไรต้องคำนึงถึงศักยภาพ และขีดความสามารถของตน โดยยึดหลักเส้นทางสายกลาง ความพอดี และความสมดุล รวมทั้งไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สรุปว่า **เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันโดย** การวิเคราะห์

2. **ความมีเหตุมีผล (Reasonableness)** หมายถึง การตัดสินใจทำอะไรให้ใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทาง ไม่ใช้อารมณ์หรือตามกระแส มีความรู้ทางทฤษฎีและใช้สติปัญญาในการเลือกวิธีการในการดำเนินชีวิต และมีเป้าหมายชีวิต รู้จักประเมินผลดีและผลเสียของการกระทำทำให้เหมาะสมแก่กรณี คำนึงถึงเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ รวมทั้งเปรียบเทียบต้นทุนกับผลประโยชน์อย่างถูกต้อง สรุปว่า**เข้าถึงหลักวิชาการและทฤษฎีที่นำมาใช้**

3. **ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-immunity)** หมายถึง การทำอะไรให้เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สรรพสิ่งไม่เสี่ยง เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเสี่ยง ดังนั้น**การมีภูมิคุ้มกันหรือการบริหารความเสี่ยง ความฉลาดรอบคอบ ความคิดพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน สรุปว่าพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมกับสภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต**

โดยมี**พื้นฐานสำคัญ** 2 ประการหรือ 2 เงื่อนไขคือ

1. **เงื่อนไขความรู้** หรือความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน การพิจารณาความรู้อย่างเชื่อมโยงกันเพื่อการวางแผน การปฏิบัติ การควบคุมและการแก้ไข (Plan-Do-Check-Act Cycle)

2. **เงื่อนไขคุณธรรม** เป็นพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต หรือความซื่อตรง ความอดทน ความเพียร ด้วยความตั้งใจดี และความเอาใจใส่ในหน้าที่ของตน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่

พระราชดำรัสของพระองค์เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเทียบเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้

นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป” (ที่มา: วารสารชัยพัฒนา ฉบับประจำเดือนสิงหาคม 2542)

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้สามารถน้อมนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และการบริหารจัดการเงินได้เป็นอย่างดี โดยใช้การบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีพอเพียง

ข้อคิดเกี่ยวกับการบัญชีพอเพียงหรือบัญชีครัวเรือน

การบริหารจัดการเงินของครอบครัว พร้อมทั้งการบันทึกบัญชีครัวเรือนไว้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ครอบครัวหลายอย่าง ผู้รู้หลายท่านได้กล่าวไว้ เช่น

1. องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่า “ครอบครัวจะมีฐานะร่ำรวยมั่นคงได้ ต้องขยันทำมาหากิน เก็บรักษาทรัพย์ที่ทำมาได้ คบหาผู้ที่มีศีล มีปัญญา และไม่ตระหนี่และเลี้ยวชีพให้เหมาะกับฐานะของตน” การทำมาหากินจะเกิดรายได้หรือรายรับเป็นกระแสเงินสดเข้าสู่ครอบครัว ส่วนการใช้จ่ายจะเกิดสินทรัพย์หรือค่าใช้จ่ายหรือรายจ่ายเป็นกระแสเงินสดออกจากครอบครัว เมื่อนำรายรับหักรายจ่ายจะได้เงินออม (หรือเงินขาด) ถ้ามีเงินออมสะสมไว้มาก จะเกิดความร่ำรวยมั่นคงได้ แต่ถ้ามีเงินขาดจะนำเงินออมของเก่ามาใช้ชดเชยหรือขอกู้ยืมเงินมาจุนเจือหนี้สินขึ้น สร้างปัญหาทางการเงินและความยากจนขึ้น

2. ระเบิดนัทธกษมา เขียนบทความ “ฐานะ ว่าจ่ายเงินยากกว่าการหาเงิน” ในหนังสือการประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 15 วิสัยทัศน์นักบัญชีไทย (2550) ให้แง่คิดที่น่าสนใจว่า “คนเรารู้จักทำงานหาเงิน แต่ไม่รู้จักจะใช้จ่ายเงินให้ทำให้เกิดปัญหาใช้หรือจ่ายเงินเกินกว่าเงินที่หามาได้ และก่อเกิดหนี้สินขึ้นโดยไม่รู้ตัว เป็น สุภาภิตจันกล่าวไว้ว่า “หาเงินได้เท่าไรไม่สำคัญเท่ากับ ‘ถือเงินเท่าไร’ ได้เสนอแนะให้คนเรารู้จักการบัญชีรายรับรายจ่าย จัดบันทึกข้อมูลรายได้หรือรายรับจากไหน จำนวนเท่าใด และรายจ่ายเป็นค่าอะไร จำนวนเท่าใด ต้องเก็บออมไว้เพื่อใช้ในอนาคต มีอยู่หรือยัง จำนวนเท่าใด การทำบัญชีนี้จะช่วยให้คนเรา

รู้ค่าของเงิน รู้จักหา รู้จักใช้ รู้จักเก็บออม มีผลทำให้เป็นคนมีระเบียบวินัยทางการเงิน รอบคอบระมัดระวัง”

3. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เขียนบทความในสมุดบัญชีส่วนบุคคล (ส.ป.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ให้ข้อคิดเกี่ยวกับเหตุผลของการจัดทำบัญชีส่วนบุคคล มีหลายประการเช่น

- ทำให้ทราบว่าเงินมาจากไหน แหล่งใด และใช้ไปในเรื่องใด จำนวนเงินเท่าใด
- วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นว่ามีความจำเป็นหรือไม่
- ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินได้ โดยการพิจารณาขอทุนการใช้จ่ายที่ผ่านมาในอดีตและจะเกิดขึ้นในอนาคต
- เกิดการรวมจากเงินที่ต้องกันเอาไว้แต่แรกก่อนการใช้จ่าย เงินเหลือจากรายรับที่กันเงินออมแล้วจะนำไปใช้ได้
- นำเงินออมไปลงทุน เพื่อเพิ่มผลตอบแทนให้เกิดความมั่งคั่ง

การบัญชีครัวเรือน

การบัญชีครัวเรือน (Household Accounting) หรือการบัญชีส่วนบุคคล (Personal Accounting) หมายถึงการบัญชีที่มีครัวเรือนหรือบุคคลธรรมดาเป็นหน่วยงานทางบัญชี และใช้เป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาทางการเงิน สร้างอุปนิสัยการออมและวินัยทางการเงินให้แก่ครอบครัวหรือบุคคลธรรมดา

การบัญชีครัวเรือนประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 อย่าง (ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2558) สมุดบัญชีส่วนบุคคล) คือ

1. การบันทึกข้อมูล (Recording) เป็นการบันทึกรายการรับเงิน รายการจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจริงของครัวเรือนหรือบุคคลในแต่ละวัน เดือน หรือปี ลงในบัญชีรับจ่าย การจดบันทึกนี้สำคัญ ดังคำขวัญที่ว่า “จดแล้วไม่จน” ดังตัวอย่างบัญชีรับจ่าย

บัญชีรับจ่ายประจำวัน เดือน..... พ.ศ.

หน่วย.....

วันที่	รายรับ			รายจ่าย						ยอดคงเหลือ	หมายเหตุ	
	เงินเดือน	อื่น (ระบุ)	บาท	ค่าอาหาร	ค่าเดินทาง	ค่าของใช้	ค่ายา	อื่น (ระบุ)	บาท			

ช่องอื่น (ระบุ) หมายถึง ช่องที่ใช้เขียนรายการหรือชื่อบัญชีที่เกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น รายรับค่าสอนพิเศษ รายรับค่าจ้างล้างจาน รายจ่ายค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถยนต์ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการสรุปผลของรายการหรือบัญชีแต่ละประเภทว่าเป็นรายการประเภทใด จำนวนเงินเท่าใด โดยอาจสรุปผลทุกสัปดาห์ ทุกเดือน ทุกไตรมาส หรือทุกปีก็ได้

2.1 รายการจำแนกตามเกณฑ์ความถี่ของการเกิดรายการมี 2 อย่าง คือ

(1) รายการประจำหรือรายการหลัก หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวันหรือค่อนข้างทุกวัน (ทุก 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์) เช่น ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายเดินทางไปทำงาน (เช่น ค่าโดยสาร ค่าน้ำมันรถยนต์) ค่าของใช้ภายในบ้าน (เช่น ผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน แป้ง) ค่ายา เป็นต้น จะเปิดช่องเฉพาะไว้เพื่อสะดวกในการบันทึกบัญชี

(2) รายการที่เกิดขึ้นไม่บ่อยหรือรายการรอง หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้งครั้งต่อเดือน เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถยนต์ ค่าโทรศัพท์ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าซื้อเสื้อผ้า ค่าซื้อเครื่องสำอาง ค่าทำผม เป็นต้น จะใช้ช่องอื่น (ระบุ)

2.2 รายการจำแนกตามเกณฑ์ความจำเป็นของรายการมี 2 อย่าง คือ

(1) รายการที่จำเป็น หมายถึง รายการที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของครอบครัวหรือบุคคลธรรมดา ซึ่งสามารถตัดหรือขจัดออกไปได้ แต่อาจลดปริมาณ

หรือจำนวนลงได้ตามความเหมาะสม เช่น ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่ายา เป็นต้น

(2) รายการที่ไม่จำเป็น หมายถึง รายการที่ไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของครอบครัวหรือบุคคลธรรมดา อาจถือว่าเป็นรายการฟุ่มเฟือย สามารถตัดหรือขจัดออกไปได้ หรืออาจลดปริมาณหรือจำนวนให้น้อยลงจนไม่เกิดการเดือดร้อนต่อไป เช่น ค่าซื้อเสื้อผ้า ค่าทำผม เป็นต้น

2.3 รายการจำแนกตามผลกระทบต่อช่วงเวลา มี 2 อย่าง คือ

(1) รายการที่มีผลกระทบระยะสั้น หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายใช้แล้วหมดไปในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ไม่เกิน 1 เดือน เช่น เงินเดือน ค่าอาหาร ค่าเดินทาง เป็นต้น

(2) รายการที่มีผลกระทบระยะยาว หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นเป็นสินทรัพย์หรือหนี้สิน จะคงอยู่ต่อไปในช่วงระยะเวลายาวนานเกิน 1 ปี การลงทุนในสินทรัพย์ เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถยนต์

3. การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ (Using) เป็นการนำข้อมูลตามข้อ 2 มาสรุปผลเป็นรายงานรับจ่ายแล้วมาทบทวนพิจารณาด้วยความมีเหตุมีผลว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีครอบครัวมีรายรับจากอะไร จำนวนเท่าใด รายจ่ายเป็นค่าอะไร จำนวนเงินเท่าใด จำแนกรายรับและรายจ่ายตามเกณฑ์ความถี่ เกณฑ์ความจำเป็น และเกณฑ์ผลกระทบต่อช่วงเวลา เพื่อกำหนดวิธีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีเงินออม มีเงินลงทุน มีสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดผลตอบแทน ลดภาระหนี้สิน ดังคำขวัญที่ว่า “มีออม ไม่มีอด”

ตัวอย่างการบัญชีครัวเรือน

ครัวเรือนของทองกับแก้ว มีบุตร 2 คน กำลังเรียนหนังสือ ครอบครัวนี้นายทองปลูกผักขาย ส่วนนางแก้วรับจ้างเย็บผ้า จัดทำบัญชีครัวเรือนดังนี้

ขั้นที่ 1 การบันทึกข้อมูล ตัวอย่าง (บางส่วน)

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ตัวอย่าง (บางส่วน) ดังนี้

รายรับ - ประจำ มี 2 อย่างคือ (1) ขายผัก
(2) รับจ้าง
- อื่น เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ไม่แน่นอน
มีหลายอย่าง

รายจ่าย - ประจำ มี 3 อย่างคือ (1) ค่าจ้างขาย
(2) ค่าเดินทาง (3) ค่าไปโรงเรียน
- อื่น - เกิดขึ้นเป็นประจำ เช่น ค่าเหล้า
โซดา (ควรเก็บร่องเฉพาะ)
- เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ไม่แน่นอน
มีหลายอย่าง
- ข้อสังเกต ควรหาทางลดรายจ่าย
ที่ไม่จำเป็น เช่น ค่าเหล้า โซดา

บัญชีรับจ่าย ประจำวัน เดือนพฤศจิกายน 2559

วันที่	รายรับ			รายจ่าย						ยอดคงเหลือ
	ขายผัก	รับจ้าง	อื่น (ระบุ)	บาท	ค่ากับข้าว	ค่า เดินทาง	ค่าไป โรงเรียน	อื่น (ระบุ)	บาท	
										3,000
1	500	200	ขายขวด	50	300	100	100	ค่างานศพ ค่าเหล้า, โซดา ค่าซ่อมบ้าน	100 200 700	2,250
2	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
รวม	16,000	4,000		3,000	8,000	2,000	2,000		12,500	1,500

ขั้นที่ 3 การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ตัวอย่างการจัดทำรายงานสรุป ดังนี้

ครัวเรือนของทองกับแก้ว
 งบรายรับรายจ่าย
 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2559
 หน่วย : บาท

รายรับ :		
ขายผักสวนครัว		16,000
รับจ้างเย็บผ้า		4,000
กู้ยืมเงิน		2,000
ขายขวดและเศษวัสดุ		800
ดอกเบี้ยรับ		200
รวมรายรับ		<u>23,000</u>
รายจ่าย :		
ค่ากับข้าว		8,000
ค่าเดินทาง		2,000
ค่าไปโรงเรียนของลูก		2,000
ค่าซื้อรถจักรยาน		3,000
ค่าเช่า โขด บุหรี น้ำแข็ง		4,500
ค่าซ่อมแซมบ้าน และอุปกรณ์		2,500
ค่าช่วยงานบุญ งานศพ งานบวช งานแต่งงาน		1,500
ดอกเบี้ยจ่าย		1,000
รวมรายจ่าย		<u>24,500</u>
รายรับ (จ่าย) สุทธิ		(1,500)
เงินสดคงเหลือต้นเดือน		3,000
เงินสดคงเหลือสิ้นเดือน		<u><u>1,500</u></u>

บัญชีพอเพียง

บัญชีพอเพียงเป็นบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีส่วนบุคคลที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้สอดคล้องกันดังนี้

1. ความพอประมาณ บัญชีพอเพียงจะแสดงรายรับรายจ่าย ให้สมดุลหรือเกินดุล เพราะว่าหากขาดดุลจะก่อให้เกิดหนี้สิน เนื่องจากการใช้จ่ายเกินตัว ถ้าเกินดุล จะเกิดเงินออม นำไปลงทุนในสินทรัพย์ หรือการบริจาคแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่นได้

2. ความมีเหตุมีผล บัญชีพอเพียงจะทำให้ครัวเรือนหรือบุคคลทราบว่ารายรับ รายจ่าย มีอะไร จำนวนเท่าใด จะมีวิธีการใดที่ช่วยเพิ่มรายรับ หรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

3. ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บัญชีพอเพียงจะทำให้รู้จักการออมเงิน การลงทุนในสินทรัพย์ที่จะก่อให้เกิดรายได้ หรือผลตอบแทน มีเงินใช้ยามจำเป็นฉุกเฉิน

4. เงื่อนไขความรู้ บัญชีพอเพียงช่วยให้ครัวเรือนหรือบุคคลรู้จักการจัดทำบัญชี รู้วิธีการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย รู้แนวทางการประหยัดค่าใช้จ่าย

5. เงื่อนไขคุณธรรม บัญชีพอเพียงช่วยสร้างวินัยการใช้จ่าย ประหยัด อุดหนุน ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ไม่โลภ ไม่เบียดเบียน ไม่ทำเกินตัว จงตนเฮงและผู้อื่นเดือดร้อนหรือลำบาก

สรุป

บัญชีพอเพียงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนได้ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบัญชีครัวเรือนมาเป็นกระบอกสะท้อนหรือรายงานผลรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนหรือบุคคลให้ทราบหรือเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วย่อมตัดจากราศีปัญหาเพื่อเข้าถึงปัญหาและวิธีการแก้ไข ตลอดจนพัฒนาการดำเนินชีวิตของตนให้พ้นจากความยากจนได้โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทยและการแปล

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2536). *บัญชีชาวบ้าน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มปป.

[Cooperative Auditing Department. (1993). *Ordinary People Accounting* (3th Printing). Bangkok]

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต คณะการจัดการ. (2558). *สมุดบัญชีส่วนบุคคล 80 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*. กรุงเทพฯ: มปป.

[Suan Dusit Rajabhat University, Faculty of Management. (2016). *Personal Accounting Book 80 years of Suan Dusit Rajabhat University*. Bangkok.]

จู่ไร ทังพงษ์. (2552). *การจัดทำแผนการเงินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.

[Juri Tapwong. (2009). *Financial Planning Following Philosophy of Sufficiency Economy*. Nontaburi: Chatupon.]

ณัฐพรธรรม ธนันต์เมธาภรณ์. (2557). *เคล็ดลับจากพระพุทธเจ้า เรื่องเงิน*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

[Natpobtham Thananmatakor. (2014). *Financial Secret Key from Buddha*. Bangkok: Amarin Printing & Publishing Public Company Limited.]

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2553). *การบริหารการเงินส่วนบุคคล*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.

[Stock Exchange of Thailand. (2010). *Personal Financial Management*. Bangkok: Boonsiri Printing Limited.]

ระเด่น ทักษณา. (2550). *การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 15 วิสัยทัศน์นักบัญชีไทย*. กรุงเทพฯ: มปป.

[Raden Taksana. (2007). *Country-Wide Accountant Meeting No. 15 Vision of Thai Accountants*. Bangkok.]

วารสารชัยพัฒนา. (2542). *พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. วารสารชัยพัฒนา, ฉบับประจำเดือนสิงหาคม 2542.

[Chaipattana Journal. (1999). *Speeches of His Majesty King*. Chaipattana, August Issue 1999.]

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. (2539). *โครงการพัฒนาผู้สอนวิชาการบัญชี เนื่องในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี*. กรุงเทพฯ: มปพ.

[Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand. (1996). *Project of Accounting Lecturer Development on the occasion of the fiftieth Anniversary Celebrations of His Majesty's Accession to the Throne*. Bangkok.]

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2559). *ดุจดวงตะวัน* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.

[Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. (2016). *Be like the sun* (11th Printing). Bangkok: Nanmeebook.]

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2559). *ตามรอยพระยุคลบาท ครูแห่งแผ่นดิน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[sumet tantivejkul. (2016). *Follow His Majesty King's Way the teacher of the country* (3rd Printing). Bangkok: Chulalongkorn Press.]

JAP